

SUO 2016:13 Palett för ett stärkt civilsamhälle

Synpunkter från Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks, är en feministisk organisation vars uppgift det är att synliggöra och motverka mäns och killars våld mot kvinnor, tjejer och barn. Vårt mål är att bidra till en förbättring av kvinnors livsvillkor. Roks arbetar för att synliggöra sambanden mellan kön, makt och våld samt öka kunskapen och kompetensen i dessa frågor såväl inom som utom organisationen. För Roks innefattar mäns våld mot kvinnor utsatthet för fysisk och psykisk misshandel, pornografi, prostitution, sexuellt våld och trakasserier.

Roks ser att mäns våld kan drabba alla kvinnor, men också att kvinnors livsvillkor och livsrum kan variera beroende av etnicitet, social tillhörighet, ålder, sexualitet, funktionshinder och missbruk. Därför är det nödvändigt att belysa både de erfarenheter som skiljer och de som förenar kvinnor. Roks uppmärksammar att mäns våld mot kvinnor även drabbar barn som lever i våldets närhet. Vi vill därför synliggöra barnens situation och bidra till en förbättring av deras livsvillkor.

Kärnan i Roks verksamhet är stödet till lokala kvinno- och tjejjourer i deras utveckling och arbete för kvinnor, tjejer och barn som är utsatta för mäns våld.

Sammanfattande synpunkter

Roks delar utredarens problemformuleringar och förslag.

Roks ser det som positivt att skolans roll för ungas del av det civila samhället blir belyst och vi anser att det är viktigt att skolan får en stärkt roll i detta sammanhang då det är ett effektivt sätt att komma i kontakt med unga personer. Därför ser vi det som extra positivt att det diskuteras kring den problematik som många organisationer har gällande långsiktig finansiering. Roks välkomnar förslag för att underlätta för organisationer att söka pengar till en långsiktig finansiering och ordinarie verksamhet, då det idag är svårt på grund av att det ofta krävs att verksamheten ska vara nyskapande för att bidrag ska fås.

Roks ser det också som positivt att det civila samhällets röstbärarroll lyfts upp och vi delar utredarens problemformulering gällande att den riskerar att bli åsidosatt till förmån för utförarrollen.

Vi tycker att det är bra att utredningen problematiserar kring offentlig upphandling på ett sätt som belyser de delar som gör att kvinnojourer inte har möjlighet att använda sig av offentlig upphandling som det ser ut idag. Utredningen tar upp förslag på nya sätt att samarbeta mellan kvinnojour och kommun, genom IOP, detta ser Roks som positivt.

Vi instämmer i resonemanget utredaren för gällande att det finns behov av en webbaserad guide där organisationer kan få stöd vid specifika tillfällen, exempelvis vid nyanställning eller sökning av bidrag.

Avslutningsvis vill vi lyfta att vi anser att det är viktigt att denna utredning gjorts och vi ser att den har tagit upp viktiga delar som gör att vi kan få ett starkare civilsamhälle.

Övergripande synpunkter

Kapitel 4 Förslag för att värna och stärka det civila samhällets roll i demokratin och samhället

Att företräda en grupp - civilsamhället som röstbärare och opinionsbildare

Roks ställer sig bakom förslaget 4.1.4 och anser att det är bra att ansvaret att rapportera kontakterna läggs på de statliga myndigheterna och ej på det civila samhället.

Roks delar utredarens uppfattning att det är av vikt att värna om civilsamhällets självständighet i sin röstbärrroll. Roks erfarenhet är att civilsamhällets erfarenheter är viktiga och ger ett mandat i röstbärrrollen som är viktig att värna om lyfta fram.

Vikten av strukturer för dialog och inflytande

Roks ställer sig bakom bedömningen 4.1.5 och instämmer i att det är viktigt med strukturer för dialog och inflytande. Roks ser det som fördelaktigt att detta formaliseras för att underlätta samarbetsforum på såväl nationell som regional nivå.

Kunskapsbrist hos det offentliga

Gällande förslaget 4.2.1 instämmer Roks i att det behövs kompetenshöjande insatser gällande civilsamhället hos statliga myndigheter, kommuner och landsting, och ser därför positivt på att ett sådant arbete föreslås drivas av MUCF.

Skolans kompensatoriska roll

Roks ställer sig bakom förslaget 4.2.3 och instämmer i att skolans roll för att öka ungas kunskap om civilsamhället är central. Roks ser det som viktigt att skolan får utrymme att ta emot organisationer från det civila samhället då det är en hjälp för unga att få information om sina möjligheter och rättigheter. Roks har erfarenhet av att det finns flera organisationer inom det civila samhället som är experter på ungas situation och som samlar unga som medlemmar. Genom att nå ut till unga inom skolans verksamheter kan unga få verktyg för att värna om sina mänskliga rättigheter samt träna på demokratiska processer inom organisationerna.

Risken att en prioritering av utförarrollen påverkar röstbärrrollen negativt

Roks instämmer i bedömningen 4.2.4 och kan vittna om att detta är ett reellt problem inom det civila samhället. Roks kvinno- och tjejjourer har en gedigen kunskap om kvinnors, tjejers och barns livssituation och kan agera som viktiga röstbärare för målgruppen. Jourerna bedriver stödverksamhet och har en central roll gällande stöd och skydd för målgruppen. Trots detta måste många jourer arbeta kortsiktigt och riskerar nedläggning på grund av osäker finansiering. Att kvinno- och tjejjourer får tillgång till organisationsbidrag är en viktig del av att säkerställa deras roll som röstbärare då de har en unik kunskap och har en unik tillgång till målgruppens situation och behov.

Mångfald inom organisationerna

Roks står bakom förslag 4.3.2 då det är viktigt att möjliggöra för mångfald inom det civila samhället.

Kapitel 5 Förslag för att underlätta civilsamhällets verksamhet

Hänsyn tas inte till det civila samhällets särart

Roks anser att förslag 5.1.3 är ett bra förslag för att underlätta för det civila samhället. Att inför krav på att om konsekvenser av förändringar i betänkanden kan påverka civilsamhället ska dessa redovisas i betänkandet, samt att krav införs på konsekvensutredning utförs vid regelgivning som kan påverka organisationer inom det civila samhället.

Svårigheter att finansiera verksamhet

Roks anser att det är positivt att det är ett förslag som syftar till att möjliggöra långsiktigt stöd, förslag 5.1.4. Roks instämmer i de svårigheter som diskuteras gällande finansiering för den ordinarie verksamheten, samt i problematiken att medel från Allmänna arvsfonden ska motiveras med nyskapande verksamhet. Roks kvinno- och tjejjourer driver en otroligt viktig grundverksamhet där de stödjer och skyddar kvinnor, tjejer och barn. Att möjliggöra långsiktig finansiering är en central grund för att deras verksamhet ska kunna fortlöpa.

Omfattande administration

Roks instämmer i bedömning och förslag 5.1.5 då det är av vikt att det civila samhället inte tvingas dra ner på sin ordinarie verksamhet på grund av omfattande administrativt arbete, organisationernas kärnverksamhet ska kunna prioriteras framför det administrativa och inte tvärt om.

Civilsamhället efterfrågar lokaler till låg kostnad

Roks instämmer i bedömning 5.3.4 då tillgång till lokaler är ett problem för många organisationer och är en försvårande faktor för kärnverksamheten då en lokal inte finns tillgänglig. Även finansiering av lokal kan ofta vara svårt för organisationer då det är svårt att få bidrag för den typen av behov.

Kapitel 6 Förslag för att förbättra civilsamhällets möjligheter att delta i offentlig upphandling

Civilsamhällets deltagande i offentlig upphandling

Som utredaren konstaterar krävs åtgärder för att få civilsamhället mer delaktiga i offentlig upphandling. Roks håller med om att det behöver komma tydligare riktlinjer om vad det innebär och hur det går till, samt att utforma kriterier som särskilt fångar de mervärden som det civila samhällets organisationer erbjuder.

Upphandling på kvinnofridsområdet

Utredningen visar att det är en stor risk för kvinno- och tjejjourer med upphandling på kvinnofridsområdet. Detta för att kommunala bidrag till andra delar än skyddat boende i verksamheten skall försvinna och för att många platser på boendena skulle försvinna under en övergångsperiod. Utredningen visar även att Sveriges kommuner vill finna andra lösningar än upphandling, t.ex. IOP. Roks ställer sig bakom utredningen.

IOP

Utredningen visar att IOP kan vara ett alternativ för vissa organisationer men att det ännu inte är helt klargjort hur det verkställs i praktiken. Roks håller med om att det kan vara ett alternativ för kvinno- och tjejjourer i framtiden. Utredningen visar att civilsamhället ser IOP mer som en samarbetsform än finansiering vilket även Roks ställer sig bakom.

Kapitel 7 Förslag om administrativt stöd

Viktigt att möta det behov som finns

Vi håller helt med utredaren om att det är extremt viktigt att möta det behov som faktiskt finns idag, att underlätta för civilsamhällets organisationer att bedriva sin kärnverksamhet. Genom att göra detta kan den ideella tid som idag läggs ner på administrativt arbete istället läggas på andra delar av organisationernas verksamhet.

Inte något samlat administrativt stöd

Roks håller med utredaren om att det inte behövs ytterligare en sida på Internet med information, som nämns så finns liknande sidor idag som inte används i så hög utsträckning utan en stor del av civilsamhället använder idag sökmotorer på Internet för att få fram den information en letar efter. Att skapa ytterligare en sida skulle medföra både höga kostnader att ta fram och att underhålla, dessa pengar kan bättre användas till att införa förslaget om översyn av befintlig information.

Översyn av befintlig information

Vi delar uppfattningen om att information och stöd på nationell, regional och lokal nivå som vänder sig till civilsamhället bör vara enkel att finna och lätt att känna igen sig i. För att informationen ska vara användbar måste den vara lättillgänglig och enkel att ta till sig, vilket den inte alla gånger är idag. Vi gillar speciellt förslag såsom att det redan på första sidan finns en knapp eller flik som vänder sig till civilsamhället. Även förslag som att ha sidan på lättläst svenska känns idag som en självklarhet för att informationen på sidan ska vara tillgänglig för alla.

Roks ställer sig därmed bakom förslag 7.6.3.

Webbaserad guide med utgångspunkt i avgörande skeden

Roks instämmer i att det stödet en webbaserad guide kan ge bör inriktas på information som civilsamhället behöver i olika skeden. Då tänker vi främst på skeden som exempelvis vid start av organisation, vid anställning eller vid ansökan om offentliga bidrag.

Att i denna webbaserade frågor och svarfunktion använda sig av länkningar till andra aktörers sidor där informationen redan finns idag känns som ett effektivt sätt att dela information mellan offentliga aktörer och det civila samhället.

Roks ställer sig därmed bakom förslag 7.6.4.

Ett lokalt och mer praktiskt inriktat stöd

Roks tycker att det är ett bra initiativ att ha en gemensam kontaktpunkt för civilsamhället in i den kommunala organisationen.

Kontaktpunkten bör kunna vara både guidande och stödjande, exempelvis skulle en stödjande funktion kunna vara praktisk hjälp med att ansöka och redovisa offentliga bidrag, vilket många i civilsamhället uttryckt behov av.

I detta ärende har ordförande Zozan Inci beslutat. Styrelseledamöter Veronica Ljushammar, Maja Lundgren samt Cecilia Heikkinen har varit föredragande.

Stockholm den 2016-07-12

Zozan Inci
Ordförande Roks